

1812: De eerste straatnaamborden in Gouda

Henny van Dolder-de Wit

Hoewel de oorsprong van straatnamen in de Goudse binnenstad soms wel teruggaat tot in de veertiende eeuw, duurde het nog lange tijd alvorens alle straten en stegen herkenbaar waren door middel van naambordjes. In het gunstigste geval droeg je huis een naam, die in de daklijst of boven de deur was geschilderd; bij een bedrijfspand kon dat een uithangbord zijn.

In de negentiende eeuw veranderde er veel in de stad. Straten waren niet langer in het duister gehuld, maar werden verlicht door vijfhonderd (raap)olielampen, zodat een ieder die zich 's avonds op straat begaf, niet langer verplicht was een lantaarn mee te dragen. Nog ingrijpender waren de plannen om de oude, bouwvallige stadsmuren en -torens te slopen en op de vrijgekomen grond riante plantsoenen met wandelpaden aan te leggen. Van de monumentale stadspoorten bleef er geen enkele behouden. Het heeft het aanzien van de stad halverwege de negentiende eeuw radicaal veranderd.

In 1812 - de Fransen maakten hier toen de dienst uit - besloot het gemeentebestuur om aan weerszijden van elke straat en steeg naamborden op te hangen. Een gespecificeerde opgave laat zien dat er 290 bordjes nodig waren, met de naamsvermelding in twee talen: Nederlands en Frans. Het aantal letters bedroeg 2987. Voor de bordjes koos men grenenhout, dat werd beschilderd met twee lagen blauwe grondverf, met daaroverheen een zwarte verlaag en letters in een witte kleur. De geschatte kosten bedroegen 300 gulden; het werk moest binnen zes weken door een 'ter goeder naam bekende schilder' worden uitgevoerd. Het is jammer dat alle straatnamen in het rapport alleen in het Nederlands zijn vermeld. Het zou interessant zijn om te weten hoe men toen 'Kees Faessen Rolwagen', zoals de steeg toen nog heette, de 'Korte Noodgodssteeg' of de 'Karnemelksloot' in het Frans heeft vertaald en uitgesproken heeft.

Bron: SAMH, OA 3644 208r.

De naam 'Punt' voor deze locatie wordt door Ignatius Walvis al genoemd in 1713. De straat dankt haar naam aan het bastion dat hier op 8 juli 1570 op last van prins Willem I werd aangelegd. Het had de vorm van een driehoek, waarvan de punt naar de dijkzijde was gekeerd. De vermelding op het straatnaambordje uit 1812 luidde waarschijnlijk: Punt - Point. Foto: Historische Vereniging 'die Goude', J.G.W.F. Bik.

